TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2009 m. vasario 12 d.*

Byloje C-93/08

dėl *Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments* (Latvija) 2008 m. vasario 14 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2008 m. vasario 28 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Schenker SIA

prieš

Valsts ieņēmumu dienests,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J.-C. Bonichot, J. Makarczyk, P. Kūris ir C. Toader (pranešėjas),

* Proceso kalba: latvių.

generalinis advokatas D. Ruiz-Jarabo Colomer,
posėdžio sekretorė R. Şereş, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2008 m. gruodžio 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *Schenker SIA*, atstovaujamos valdybos nario A. Tauriņš, padedamo advokatės I. Faksa,

— *Valsts ieņēmumu dienests*, atstovaujamos Dz. Jakāns, padedamo E. Krimela,

— Latvijos vyriausybės, atstovaujamos E. Balode-Buraka, E Eihmane ir K. Drēviņa,

— Čekijos vyriausybės, atstovaujamos M. Smolek,

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos O. Patsopoulou ir Z. Chatzipavlou,

— Suomijos vyriausybės, atstovaujamos J. Heliskoski,

— Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos E. Kalniņš ir S. Schønberg,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės veiksmų, atliekamų su prekėmis, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises, ir priemonių, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustačius, kad jos pagamintos pažeidžiant tokias teises (OL L 196, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 13 t., p. 469), 11 straipsnio išaiškinimu.

2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant ginčą tarp bendrovės *Schenker SIA* (toliau – *Schenker*) ir Valstybinės mokesčių inspekcijos (*Valsts ieņēmumu dienests*) dėl šiai

bendrovei skirtos baudos po to, kai prekės, įtariamos kaip pažeidžiančios intelektinės nuosavybės teisę, buvo sunaikintos.

Teisinis pagrindas

Bendrijos teisės aktai

3 Reglamentas Nr. 1383/2003 panaikino ir pakeitė 1994 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 3295/94, nustatantį priemones, skirtas uždrausti suklastotas ir piratines prekes išleisti į laisvą apyvartą, jas eksportuoti, reeksportuoti ar taikyti sąlyginio neapmokestinimo procedūrą (OL L 341, p. 8; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 5 t., p. 318).

4 Reglamento Nr. 1983/2003 trečioje, penktoje, devintoje ir dešimtoje konstatuojamosiose dalyse teigiama:

„3) tais atvejais, kai suklastotos, piratinės (ir plačiau) prekės, pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, įvežamos iš trečiųjų šalių, jų įvežimas į Bendrijos muitų teritoriją, įskaitant jų perkrovimą, išleidimas į laisvą apyvartą Bendrijoje, sąlyginio neapmokestinimo procedūros joms taikymas ar saugojimas laisvojoje zonoje ar laisvajame sandėlyje turėtų būti draudžiamas ir nustatoma procedūra, leidžianti muitinei kuo efektyviau tą draudimą užtikrinti;

<…>

5) muitinės veiksmai laikotarpiu, kol nustatoma, ar įtartinos prekės iš tikrųjų yra suklastotos, piratinės ar pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises – tai prekių neišleidimas, kai jos pateiktos išleidimui į laisvą apyvartą, eksportui, reeksportui, arba sulaikymas, kai prekėms yra taikoma sąlyginio neapmokestinimo procedūra, jos yra laisvojoje zonoje ar laisvajame sandėlyje, reeksportuojamos iš anksto pranešus muitinei, įvežtos į muitų teritoriją arba išvežamos iš muitų teritorijos <…>;

<…>

9) siekiant, kad muitinei bei intelektinės nuosavybės teisių subjektams būtų paprasčiau taikyti šį reglamentą, tikslinga numatyti lankstesnę procedūrą, pagal kurią prekes, pagamintas pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, būtų galima sunaikinti nepradėjus teisminio proceso, kuriuo siekiama nustatyti, ar intelektinės nuosavybės teisės buvo pažeistos pagal nacionalinę teisę;

10) būtina nustatyti priemones, taikomas prekėms, kurios pripažintos suklastotomis, piratinėmis ar apskritai pagamintomis pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises. Tomis priemonėmis būtina ne tik atimti ekonominę sandorio naudą iš atsakingų už prekybą tokiomis prekėmis asmenų ir juos nubausti, bet ir veiksmingai užkirsti kelią tolesniems tokio pobūdžio sandoriams.“

5 Reglamento Nr. 1383/2003 2 straipsnio 1 dalies a punkto i papunktyje numatyta:

„Šiame reglamente <…>

a) „suklastotos prekės“ t. y.:

i) prekės, įskaitant jų pakuotes, be leidimo pažymėtos prekių ženklu, tapačiu prekių ženklui, įregistruotam tokios pat rūšies prekėms, arba prekių ženklu, kurio pagal jo esminius požymius negalima atskirti nuo įregistruoto prekių ženklo ir kuris dėl to pažeidžia atitinkamo prekių ženklo savininko teises pagal Bendrijos teisę <…> arba pagal valstybės narės <…> teisę <…>“.

6 Šio reglamento 10 straipsnio pirmojoje pastraipoje nustatyta:

„Sprendžiant, ar intelektinės nuosavybės teisės buvo pažeistos pagal nacionalinę teisę, taikomi valstybėje narėje, kurioje prekės yra 1 straipsnio 1 dalyje minėtoje situacijoje, galiojantys teisės aktai.“

7 Minėto reglamento 11 straipsnio 1 dalyje numatoma:

„1. Muitinei sulaikius arba neišleidus įtariamų esant pagamintomis pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises prekių <…> valstybės narės, vadovaudamosi nacionaline teise, intelektinės nuosavybės teisių subjektui sutinkant, gali taikyti supaprastintą procedūrą, leidžiančią tokias prekes sunaikinti muitinei prižiūrint, prieš tai nenustačius, ar pagal nacionalinę teisę buvo pažeistos intelektinės nuosavybės teisės. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalinės teisės reikalavimus, laikosi tokių sąlygų:

— intelektinės nuosavybės teisių subjektas per 10 darbo dienų nuo 9 straipsnyje numatyto pranešimo gavimo <…> raštu informuoja muitinę, kad prekės, kurioms taikytina supaprastinta procedūra, yra pagamintos pažeidžiant 2 straipsnio 1 dalyje nurodytas intelektinės nuosavybės teises, ir pristato muitinei raštišką deklaranto, prekes laikančio asmens ar prekių savininko sutikimą šias prekės sunaikinti. <…>. Tam tikromis aplinkybėmis šis laikotarpis gali būti pratęstas dar dešimčiai darbo dienų,

— jeigu nacionalinės teisės aktuose nėra numatyta kitaip, prekės naikinamos intelektinės nuosavybės teisių subjekto sąskaita ir atsakomybe, o prieš sunaikinant muitinėje sistemingai paliekami saugoti naikintinų prekių pavyzdžiai, kurie yra laikomi tokiomis sąlygomis, kad reikalui esant valstybė narė galėtų juos panaudoti kaip daiktinius įrodymus.“

8 Reglamento Nr. 1383/2003 18 straipsnyje numatyta:

„Kiekviena valstybė narė nustato baudas, kurios skiriamos pažeidus šį reglamentą. Baudos turi būti veiksmingos, proporcingos ir atgrasančios.“

Nacionalinės teisės aktai

9 Latvijos administracinių pažeidimų kodekso (*Administratīvo pārkāpumu kodekss*) 201.12 straipsnio antrojoje pastraipoje nustatyta:

„Muitinės procedūros suklastotoms ar piratinėms prekėms taikymas, kai tai atlieka fiziniai asmenys, baudžiamas bauda nuo 50 iki 250 latų, o kai tai atlieka juridiniai asmenys, baudžiamas bauda nuo 500 iki 5000 latų ir tokios prekės konfiskuojamos.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

10 Muitinės tarpininkė bendrovė *Schenker* pagal sutartį savo vardu ir prekių gavėjos bendrovės *Rovens SIA* (toliau – *Rovens*) sąskaita taikė „Nokia“ prekių ženklu pažymėtų prekių išleidimo į laisvą apyvartą muitinės procedūrą.

11 2005 m. vasario 16 d. Rygos teritorinei muitinei (*Rīgas muitas iestāde*) tikrinant įvežtas prekes kilo įtarimų, kad jos yra suklastotos.

12 Remdamasi Reglamento Nr. 1383/2003 9 straipsniu, muitinė sulaikė prekes, paėmė jų pavyzdžius ir juos nusiuntė *Nokia Corp.*, prekių ženklo „Nokia“ savininkei, kad ši pareikštų savo nuomonę. Apie šią procedūrą ji taip pat informavo bendrovę *Rovens*.

13 2005 m. kovo 1 d.*Nokia Corp.* muitinei pranešė, kad ji derasi su *Rovens* dėl galimybės sunaikinti prekes pagal supaprastintą procedūrą, ir paprašė jos šių prekių sulaikymą pratęsti 10 dienų.

14 2005 m. kovo 3 d.*Nokia Corp.* informavo muitinę, kad prekių mėginiai parodė, jog prekės buvo suklastotos. 2005 m. kovo 4 d.*Nokia Corp.* ir *Rovens* atstovai raštu sudarė susitarimą dėl sulaikytų prekių sunaikinimo *Rovens* sąskaita, kuris 2005 m. kovo 11 d. buvo pateiktas muitinei.

15 2005 m. balandžio 1 d. muitinė surašė administracinio teisės pažeidimo protokolą, kuriame konstatavo, kad *Schenker*, kaip deklarantė, pažeidė Reglamento Nr. 1383/2003

9 ir 16 straipsnius. Remdamasi 2005 m. kovo 3 d.*Nokia* pareiškimu, ji konstatavo, kad *Schenker* padarė administracinį teisės pažeidimą Administracinių teisės pažeidimų kodekso 201.12 straipsnio 2 pastraipos prasme, ir skyrė jai 500 latų baudą.

16 Dėl šio sprendimo *Schenker* pateikė skundą Valstybinės mokesčių inspekcijos direktoriui. Vėliau dėl jo sprendimo ji pateikė skundą Apylinkės administraciniam teismui (*Administratīvā rajona tiesa*), prašydama panaikinti minėtą sprendimą ir nurodydama, kad Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnis iš tikrųjų numato galimybę nepripažinti, kad prekės yra suklastotos. Ieškinys buvo teismo atmestas.

17 Pateikus apeliacinį skundą, Apeliacinis teismas (*Apgabaltiesa*) nusprendė, kad šiuo atveju minėtas straipsnis netaikomas, nes dėl prekių sunaikinimo buvo susitarta po to, kai muitinė atliko kontrolę dėl intelektinės nuosavybės teisės pažeidimo.

18 Todėl *Schenker* pateikė kasacinį skundą Latvijos Respublikos Aukščiausiojo teismo administracinių bylų skyriui (*Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departaments*), kuris nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir Teisingumo Teismui pateikti šį prejudicinį klausimą:

„Ar Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnį reikia aiškinti taip, kad kai intelektinės nuosavybės savininkas (teisės turėtojas) susitaria su deklarantu arba prekių savininku dėl jų perdavimo sunaikinti arba pradeda tartis dėl galimybės jas perduoti sunaikinti ir per šią procedūrą muitinės įstaiga gauna informaciją, kad tos prekės yra suklastotos, prekių deklarantui arba jų savininkui negalima taikyti sankcijų pagal nacionalinę teisę?“

Dėl prejudicinio klausimo

19 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo klausimu iš esmės nori išsiaiškinti, ar intelektinės nuosavybės savininko ir importuotojo susitarimu pradėjus taikyti supaprastintą procedūrą, numatytą Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnyje, kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms užkertamas kelias asmeniui, atsakingam už tokių prekių įvežimą į Bendrijos muitų teritoriją, skirti administracinę baudą kaip „sankciją“ šio reglamento 18 straipsnio prasme.

Teisingumo Teismui pateiktos pastabos

20 *Schenker* mano, kad Reglamentas Nr. 1383/2003 neleidžia muitinei skirti sankcijos, jei intelektinės nuosavybės teisių savininkas ir importuotojas pradėjo supaprastintą procedūrą, nes, viena vertus, nagrinėjamų prekių sunaikinimas savaime yra sankcija ir, kita vertus, ši institucija neturi teisės kištis į konfliktų tarp privačių ūkio subjektų sprendimą, kuriam taikytina tik civilinė teisė ir teisminės procedūros. Be to, bauda, kaip administracinė sankcija, turėtų būti skirta ne muitinės tarpininkui *Schenker*, o importuotojui ar gamintojui.

21 Be to, pagrindinėje byloje skirdama ginčijamą baudą, muitinė rėmėsi vien prekės ženklo savininkės vienašališku pareiškimu. Tačiau ši bendrovė abejoja, ir jai dėl to pritaria Europos Bendrijų Komisija, pakankama šio pareiškimo įrodomąja galia, siekiant konstatuoti „intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą“ Reglamento Nr. 1383/2003 prasme.

22 Valstybinė mokesčių inspekcija, Latvijos, Čekijos, Graikijos ir Suomijos vyriausybės bei Komisija savo ruožtu mano, kad „supaprastintos procedūros“ Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnio prasme taikymas neužkerta kelio kompetentingoms institucijoms skirti „sankcijų“ šio reglamento 18 straipsnio prasme, nes, kaip matyti iš reglamento dešimtos konstatuojamosios dalies, intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų atveju valstybės narės privalo skirti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas.

Teisingumo Teismo atsakymas

23 Kalbant apie galimybę kompetentingoms institucijoms skirti „sankciją“ Reglamento Nr. 1383/2003 18 straipsnio prasme, kai susiję ūkio subjektai pradėjo „supaprastintą procedūrą“ šio reglamento 11 straipsnio prasme, reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš minėto reglamento devintos konstatuojamosios dalies, ši supaprastinta procedūra buvo įvesta siekiant, kad muitinei bei intelektinės nuosavybės teisių subjektams būtų paprasčiau taikyti Reglamentą Nr. 1383/2003.

24 Iš tikrųjų pagal Reglamento Nr. 1383/2003 9 straipsnio 1 dalį, jei, sutikus patenkinti intelektinės nuosavybės teisių subjekto prašymą taikyti muitinės priežiūros priemones, kompetentinga muitinės įstaiga įsitikina, jog nagrinėjamos prekės kelia įtarimą, kad yra pagamintos pažeidžiant intelektinės nuosavybės teises, ji tų prekių neišleidžia arba jas sulaiko, kad būtų galima nustatyti intelektinės nuosavybės teisių pažeidimą.

25 Viena vertus, jei ši procedūra nebaigiama per nustatytus terminus, tai gali lemti, kad į Bendrijos muitų teritoriją pateks intelektines nuosavybės teises pažeidžiančios prekės, tačiau, kita vertus, kai prekės ženklo savininkas pateikia prašymą taikyti muitinės

priežiūros priemones, pagal Reglamento Nr. 1383/2003 6 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą kartu su juo pateikiama deklaracija, kuria prisiimama atsakomybė dėl visų prekių saugojimo muitinei prižiūrint išlaidų, atsirandančių taikant šio reglamento 9 straipsnį, ir prireikus dėl išlaidų, kurios atsiranda taikant minėto reglamento 11 straipsnį.

26 Siekiant išvengti sunkumų, susijusių su procedūros trukme ir intelektinės nuosavybės teisių savininko dengiamomis saugojimo išlaidomis, Reglamente Nr. 1383/2003 numatyta galimybė taikyti supaprastintą procedūrą, kuri šių teisių savininkui, susitarus su įtariamų prekių deklaruotoju, už prekes atsakingu asmeniu ar savininku, leidžia muitinei prižiūrint šias prekes sunaikinti, o pagal šio reglamento devintą konstatuojamąją dalį tai padaryti leidžiama nepradėjus teisminio proceso, kuriuo siekiama nustatyti, ar intelektinės nuosavybės teisės buvo pažeistos pagal nacionalinę teisę.

27 Tačiau šios supaprastintos procedūros, kurią nustatyti valstybių narių teisės sistemose nėra privaloma, taikymas negali užkirsti kelio valstybių narių valdžios institucijoms skirti „sankciją“ Reglamento Nr. 1383/2003 18 straipsnio prasme, nes šioje nuostatoje numatyta, kad valstybės narės turi numatyti tokias sankcijas už šio reglamento pažeidimus.

28 Iš tikrųjų, kaip matyti iš Reglamento Nr. 1383/2003 trečios konstatuojamosios dalies, intelektinės nuosavybės teises pažeidžiančių prekių įvežimas apskritai turi būti draudžiamas Bendrijos muitų teritorijoje.

29 Šiuo atžvilgiu, kaip numatyta Reglamento Nr. 1383/2003 18 straipsnyje, skaitomame kartu su šio reglamento dešimta konstatuojamąja dalimi, valstybės narės privalo numatyti veiksmingas, proporcingas ir atgrasančias sankcijas už minėto reglamento pažeidimą.

30 Prekių sunaikinimas per neprivalomą procedūrą, vykdomą bendru prekės ženklo savininko ir importuotojo susitarimu, priešingai nei teigia *Schenker*, negali būti laikomas sankcija, skirta nacionalinės institucijos pagal sankcijų sistemą, kurią privalo numatyti valstybės narės pagal Reglamento Nr. 1383/2003 18 straipsnį.

31 Be to, kaip visiškai teisingai nurodo Čekijos ir Suomijos vyriausybės, Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje aiškiai numatyta, kad prieš sunaikinant muitinėje sistemingai paliekami saugoti pavyzdžiai, kurie laikomi tokiomis sąlygomis, kad prireikus valstybė narė galėtų juos panaudoti kaip įrodymus teismo procesuose.

32 Galiausiai, kalbant apie intelektinės nuosavybės teisių pažeidimui pripažinti reikalingų įrodymų pobūdį, konstatuotina, kad pagal Reglamento Nr. 1383/2003 10 straipsnį sprendžiant, ar intelektinės nuosavybės teisės buvo pažeistos pagal nacionalinę teisę, taikomi valstybėje narėje, kurioje prekės yra šio reglamento 1 straipsnio 1 dalyje minėtoje situacijoje, galiojantys teisės aktai.

33 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti, kad intelektinės nuosavybės teisių savininko ir importuotojo susitarimu pradėjus taikyti supaprastintą procedūrą, numatytą Reglamento Nr. 1383/2003 11 straipsnyje, kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms neužkertamas kelias asmeniui, atsakingam už tokių prekių įvežimą į Bendrijos muitų teritoriją, skirti administracinę baudą kaip „sankciją“ šio reglamento 18 straipsnio prasme.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

34 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

Intelektinės nuosavybės teisių savininko ir importuotojo susitarimu pradėjus taikyti supaprastintą procedūrą, numatytą 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 1383/2003 dėl muitinės veiksmų, atliekamų su prekėmis, kurios, kaip įtariama, pagamintos pažeidžiant tam tikras intelektinės nuosavybės teises, ir priemonių, kurių turi būti imamasi prekių atžvilgiu nustačius, kad jos

pagamintos pažeidžiant tokias teises, 11 straipsnyje, kompetentingoms nacionalinės valdžios institucijoms neužkertamas kelias asmeniui, atsakingam už tokių prekių įvežimą į Bendrijos muitų teritoriją, skirti administracinę baudą kaip „sankciją“ šio reglamento 18 straipsnio prasme.

Parašai.